

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA” IEȘE ÎN FIECARE ZI.

Pe unu anu 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

Rozmăzla și străinătate:

Pe anu 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

Oseriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Sorisorii nefrancoate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrămit.

ANULU XLVIII.

N° 201.

Luni, Marți 10 (22) Septemvre.

1885.

Brașov, 9 (21) Septemvre 1885.

De multă vreme s'a observat între Bulgari orecare fierbere secretă, dér nimeni, afară de cei ce au fost inițiați în secret nu s'a așteptat la o surprindere ca ceea ce Bulgarii au făcut o alaltăeri lumei politice europene, nimeni n'a crezut că Bulgarii se fiă așa de aprópe de realizarea aspirațiilor lor de unitate națională.

În nisce momente când, după întrevederile dela Gastein și Kremzier, pacea părea mai asigurată ca înainte, Rumeliotii facă revoluțiune, răsörnă pe guvernatoru împreună cu guvernulu său și proclamă uniunea Rumeliei orientale cu actualulu principat suzeran al Bulgariei, ba ce e mai mult, prințul Alesandru de Battemberg urmază fără întârziere apelului guvernului provisoru revoluționar din Filipopol și primesce d'a fi domn peste amēdouē țerile.

Acēsta ne reamintesc faptul unirei principatelor române dunărene la 1859, prin care Europa asemenea a fost surprinsă. P'atunci se vorbea de unirea principatelor române, tocmai așa cum se va vorbi acum de unirea principatelor bulgare. În mijlocul celui mai mare entusiasm Bulgarii au conferit deja Domnitorului lor titlul de prinț al Bulgariei de nord și de sud.

Bulgarii dicu unii, au făcut acēsta revoluțiune nesăngerósă de capul lor și Rusia nu e amestecată în afacere.

Este anevoiă a crede, că Rusia se nu fi avut cunoștință de cele ce se pregătu în Sofia și Filipopol, când știut este, că Ruși sunt, cari conduc ađi atât armata cât și administrația în Bulgaria, și că oficerii milițiilor rumeliote, cari de trei zile facă causă comună cu revoluționarii, sunt asemenea Ruși.

Nu mai încapē îndoelă că ceea ce se petrece ađi dincolo de Dunăre este rezultatul unei munce îndelungate, a unei organizări secrete, croită după un plan bine alcătuit și este aprópe cu neputință d'a admite, că Rusia n'a știut nimic de acēstu plan.

De aceea ni se pare mult mai verisimilă părerea, că autorii mișcării celei mai noue dintre Bulgari, sunt totu Ruși și că aceștia au lucrat după avisul celor din Petersburg.

Bulgarii și-au ales un momentu foarte favorabil spre a:și realiză planul lor și rămâne numai a se sci decă guvernele din Berlin și Viena au fost asemenea câștigate pentru acēstu planu său nu. Cu alte cuvinte: nu cumva evenimentele din Rumelia orientală sunt o urmare a întrevederii dela Kremzier?

Surprinzătoare este atitudinea prințului Alesandru I, care a dat mână cu revoluționarii rumelioți. Cutezat'ar fi el, se întrebă unii, se se pórte astfel decă nu ar fi sigur de consēmētul or iertarea ulterioară din partea Germano-Austriei? Deodată se se fi schimbat ore lucrurile într'atât ca prințul se nu mai voescă a sci de cei din Berlin și Viena?

Atitudinea prințului Bulgariei a produs în adevăr consternațiune între toți cei ce sunt pentru susținerea neștirbită a tractatului de Berlin, însă nici unul nu ș'a pus întrebarea, că ore prințul putē în mijlocul mării mișcă-i naționale se lucre pentru suprimarea ei, nu riscă el

să fiă dat jos de pe tron, cum se vorbește că malcontenții sērbii ar fi plănuit să-l dea jos pe Milan?

Fiă or cum ar fi, ajunge că uniunea celor două Bulgarii este ađi un faptu sēvērșit prin voința poporului bulgar, armata bulgară e mobilizată, prințul Alesandru a ținut deja intrarea s'a solemnel în Filipopol și Bulgarii dela nord și sud uniți sub un singur regent se pun cu toți în stare de apărare contra unui eventual atac din partea Turciei.

Aici e punctul de unde mișcarea din Rumelia începe să devie amenințătoare pentru pacea Europei. Ce va face Turcia? Intra-va ea cu putere armată în Rumelia spre a restabili ordinea restituind în postu pe guvernatoru numit de ea și silind pe Bulgari să respecte tractatul dela Berlin? Or dora voru întreveni érašii puterile și voru paralisă acțiunea Turciei. Și decă în înțelegere s'a făcut unirea principatelor bulgare, ce compensația va primi de pildă Austria: Aneciunea Bosniei, ori marșul spre Salonic?

Multă agitate sunt ađi mințile diplomaților prin evenimentele din Rumelia și dovédă despre serioșitatea și importanța lor este faptul că Regele României și al Sērbiei au întrerupt călătoria lor spre a se întorce imediat fie-care în țera sa.

REVOLUȚIUNEA ÎN RUMELIA ORIENTALĂ.

Sămbătă lumea europenă a fost surprinsă, în sensul adevărat al cuvântului, prin următoarea telegramă:

„În Rumelia orientală a izbucnit revoluțiune. Guvernatoru Rumeliei Gavril-pașa și guvernulu său au fost răsturnați. Unu comitetu provisoru administrăză provincia, unde nu s'a turburat ordinea. Acēstu comitetu a chemat în ajutorul său pe Bulgarii dela Nord.”

Totodată sosită în aceeași zi din Bulgaria următoarele sciri:

Sofia, 7/19 Septemvre. — Unu ucăz prințiaru publicat astăzi ordonă mobilizarea armatei bulgare și convocă Camera deputaților pentru ziua de 10 curent.

Prințul, primind invitația guvernului provisoru și armatei rumeliote, a plecat dela Varna la Filipopol însoțit de presidentu consiliului.

Sofia, 7 Septemvre. — Trupele rumeliote au ocupat toate punctele strategice dela frontiera turcescă. Ele au distrus toate comunicațiile telegrafice cu Turcia și au asvirlit în aer podul de peste Marița lângă Mustafa-pașa, între Andrianopol și Filipopol.

Importanța estra-ordinară a acestor sciri este cuprinsă în faptul, că Bulgarii au proclamat uniunea Rumeliei orientale cu Bulgaria de Nord și că principele Bulgariei însuși se pune acum în capul revoluționarilor rumelioți.

Prin acēsta se nimicesc fără nici o vērșare de sânge una din creațiunile cele mai principale ale congresului din Berlin.

Se asigură că atât în Viena cât și în Berlin scirile senzaționale din Sofia au făcut mare surprisă asupra cercurilor politice. Ore în adevăr se nu fi știut nimic din Viena și din Berlin de ceea ce se petrece în ascuns în Rumelia or că acēsta revoluțiune este dinainte ticluidă de către dl de Bismarck? În totu cazul, rămâne foarte bătătoare la ochi atitudinea prințului Alesandru I, care se dice că stă mai mult sub influința Germaniei ca a Rusiei.

Eată ce scrie organulu român „Voința Națională” cu privire la rēscola din Rumelia:

„Se scie că Rumelia este o provincie instituită prin tractatul dela Berlin, după ultimul răboiu orientală, autonomă, făcēndu totuși parte din imperiul otoman, însă cu o administrație proprie în capul căreia se află un guvernator numit de către Pörtă. Între

Rumelia și Bulgaria nu există nici o legătură administrativă sau politică.

•Rēsturnarea dela Filipopol, constituirea comitetului provisoriu și apelul acestuia la forțele Bulgarilor sunt nisce evenimente de o mare însemnătate, cari ar putea avea urmări grave. Formațiunea stabilită prin tractatul dela Berlin fiind în parte atacată prin aceste evenimente, se înțelege că nici una dintre puteri nu ar putea privi cu indiferență lucrurile ce s'au petrecut la Filipopol.

•De aceea, se pórte spera că conflictul se va aplană și că pacea peninsulei nu va fi turburată, cu atât mai mult cu câtu trturor puterilcr europene le trebuie neapărat liniște pentru rezolvarea cestiunilor impuse de crisa economică generală, și cari nu mai pot aștepta întârziere.

„Se înțelege astfel că și Statul nostru o dorește acēsta, avēndu mai mult decât oricine nevoie de pace, spre a lucra la reformele necesare pentru consolidarea și propășirea lui interioră. Or și cum așteptându viitorul României, ca Statu orientala tēnēr, avēnd între poporele celelalte o menire de cultură și ordine, trebuie să fie ađi mai mult decât or când prudenți, liniștiți și pētrunși de spiritul de autoritate, de care au chiar Statele cele mai puternice nevoie în asemenea împrejurări.”

Proclamându-se, la 6 (18) Septemvre, unirea Bulgariei cu Rumelia, prințul Alexandru a sosit în 7 (19) Septemvre la 6 ore piminēta în Bucuresci. La 8 ore a plecat în Rumelia. Entusiasmulu poporului bulgar e mare. S'au tras salve de artilerie. Rusciucul e împodobit cu stindarde.

Indată cu prințul Alexandru al Bulgariei a fost încunoșcințat despre revolta care a răsturnat pe guvernatoru Rumeliei Orientale și despre apelul ce-i fac Bulgarii de sud, a telegrafat părintelui său că din momentul ce se face apel la el, se vede obligat a merge în ajutorul Rumelioților, întēple-se or-ce.

Se asigură, că d. I. C. Brătianu, președintele consiliului, ar fi telegrafat Sămbătă dimineța, dice „L'Indep. roumaine”, Regelui Carol rugându-l să se întorcă imediat în țera, din cauza gravității evenimentelor ce s'au ivit în Rumelia.

Se pare sigur, dice același diaru, că Austro-Ungaria e decisă se plece imediat la Salonic. După cum i se scrie, armata se se fi concentrat în acēstu scop. Alte sciri spun, că ar fi și pornit armata austro-ungară spre Salonic.

*

•Neue fraie Prese e de părere, că nu Rusia, care a legat frăția cu Austro-Ungaria numai er la Kremzier, e inițiatorea rēscólei din Rumelia orientală, ci că acēsta rēscólă este făcută în modu sine de stătatoru de către Bulgari în speranță, că marile puteri nu se voru opune uniunii Rumeliei cu principatul bulgar. Turcia va fi dispusă negreșit, dice „N. f. Presse”, de a intra cu armată în Rumelia și a restitui ordinea, dar marile puteri nu-o voru lăsa să facă acēsta, precum n'au lăsat-o să ocupe fortărețele rumeliote în sensul tractatului dela Berlin. Numele așa se va putē împedeca un răboiu săngerós în peninsula balcanică, acum când prințul Bulgariei plēcă la Filipopol spre a sancționa cu prezența sa o vătămare flagrantă a tractatului din Berlin.

Și tóte aceste se întēplă câteva săptămāni după Kremzier, eslamă foia vienesă. Acēsta este o amară desamăgire pentru toți cari amu privit în întâlnirile monarhilor o garanție pentru pacea Europei și cari în împăcarea Austriei cu Rusia au vēdutu asemenea o garanție pentru durata tratatului din Berlin!

„Pester Lloyd” e foarte surprins de cele întēplate în Rumelia. Nu cumva, se 'ntrebă, Rumelia ostică va fi punctul din care se va svērcoli din nou cestiunea orientală? Vrea Batenbergul să întindă rebelilor mână și să-și facă carieră prin feloniă (rēsvărțire)? Vrea să-și rușineze însemnele cu marca înaltului trădător. Evenimentul e foarte serios. După foia din Pesta, acestaeste rezultatul agitațiunii panbulgare, care va pune în mișcare și Macēdoia, și tóte împreună sunt opera ambasadorului rusu Nelidoff din Constantinople, al cărui instrumentu a fost guvernatoru turcescu Gavrilu-pașa Chrestovic și

miliția ostrumelică comandată în mare parte de oficeri ruși. Oficiorul pestană dice, că atitudinea Porții atârnă în această cestiune de pozițiunea ce o voru lua puterile semnatare față cu această violentare a tractatului din Berlin. Dacă revoluțiunea e locală și necondusă de vr'unu puternic protectoru, atunci Turcia se restabilească ordinea trimițându trupe în Rumelia și impiedecându plănuita unire a acesteia cu Bulgaria, dacă însă sunt în joc factori, cari au ajutat revolta și voiescu a folosi acesta ca primul act al unei noue drame orientale, atunci ne aflăm la începutul unor evenimente, ale cărui ulterioare peripeții ați nu se potă nicicum calcula.

ESPULSAREA ARDELENILORŪ.

„Națiunea“, organul d-lui D. Brătianu, scrie unu primu articolu, din care estragemu:

Peste optu zile se voru implini treizeci și șapte de ani, de când unu grupu de tineri patrioți lua calea exiliului, pentru că protestaseră contra atotă puterniciei consulilor ruși în afacerile României. Astăzi cu trenul dela 8 ore de dimineță, șese Români, mai toți în flórea vârstei, sunt aruncați preste graniță, pentru că au îndrăsnit a cere prin pressă îmbunătățirea sórtei fraților nostri de peste munți. Sugrumătorul simțemintelor patriotice era în anul 1848 consulul rusescu. Astăzi acestu rol odiosu este jucat de unu guvern pretinsu român, condus de unul din frunțașii mării noastre mișcări naționale.

Acestu act de răsbuare în contra unora din exilați, această nouă umilință a regatului român în fața pretențiilor cabinetului austro-maghiar, a pusu virfule neleguirilor și înjosirilor cu care guvernul a însămnat prezența lui la cârma afacerilor noastre publice. De vom lăsa la o parte tómnă anului 1848, nici unu an în istoria noastră nu ne înfășoșază atâta lipsă de mândria națională, atâta servilismu cătră strein, atâta degradare în aceia cari au condus vr'odată destinele acestei țeri. Cu măsura sa în contra celor șese frați de peste Carpați guvernul s'a sinucis moralmente. Elu este perdut pentru totdeuna în fața acelora cari cugetă și simt româneșce.

Pe când Maghiarii pun în mișcare tóte forțele lor morale și materiale spre a șterge orice urmă de existența Românilor în regatul S-tului Stefan, pe când ei grămădesc bani peste bani pentru ca să facă să înceteze graiul Românescu dincolo de Carpați, pe când diarele lor sunt qilnicu pline de insulte la adresa națiunii Române și pe când însuși suveranul nostru este numit de »rege al boileru,« guvernul numit român, și încă poreclit liberalu-naționalu, tace ca unu mut séu aprinde tãmăia servilismului la picioarele inimicilor noștri. Mai multu încă: cabinetul român se face complicele acestora.. caută să alunge din sinul nostru pe toți cei ce au o inimă româneșcă, pe toți cari au o voce ca să strige când frații noștri se svêrcolesc în lanțurile celei mai rușinoșe robii.

Dar.... această trădare a națiunii, spre a servi interesele străinilor, va pune capetu domniei unei elice, carecaută să ne facă strein în propriul nostru pământ. Întrunirea de a séră, simpatiile ce s'au manifestat într'insa pentru sórtea exilaților și nobilul avent pentru cauza fraților noștri de peste Carpați, desaprobarea unanimă a purtării guvernului, au dovedit isolementul în care se află el și golul nemărginitu ce s'a făcutu imprejurul lui. Cei șese exilați pornesc ducându cu ei dorul tuturor Românilor și lăsându în inimile noastre disprețulu contra guvernului. Nedreptatea acestuia, în joc de a omori în noi simțemintele naționale, le va face să se desvolte cu mai multă energiă și să fructifice cu mai multă abundență căci, precum a disu Tertullian despre primii creștini, sângele martirilor este sémântă spornică de noui proseliți. Din lacrimile și din durerile martirilor cauzei naționale, românismul va înflori mai mândru și mai falnicu.

Guvernul întrebuințază astăzi cu mai multă îndrăzneală proscipția și exilul, adică mijlocele de guvernare ale partidelor antice. Numai în statele vechi și numai în epocile lor de decadentă profundă capii partidelor invingătoare se scăpau de adversarii lor exilându-i séu punându-i pe lista celor proscipși. La noi, această pedepsă necunoscută a început a se aplica sub regimul acesta, ca și cum ne amu afla în timpurile lui Mariu și Sulla. Setea de răsbunare, cristațiile epileptice ale lăcomiei de putere, servilismul cătră strein și a. iată motivele de stat de cari se conduc guvernării noștri. Frumosul cuvântu al lui Pericles, că cel mai mare titlu de gloriă al séu este că n'a făcutu pe nimeni să ia haina exilului, ar trebui să fiă în secolul nostru maxima ori căru cap de partid. Pentru acestu guvern exiliul este, din contră, singura armă ce îi mai rămâne...

„România“ scrie unu prim-articolu din care estragemu următoarele:

Unu act de adevărată sêlbătécia fú sêvirșit acum

în urmă de cătră guvernul d-lui I. C. Brătianu. Șese Români din societatea bucureșcă au fost goniți de pe ospitalierul pământu românesc de cătră guvernul M. Sêle Regelui României.

Crima lor este de a se fi născut dincolo de Carpați și de a fi cutezat să compătîmescă de suferințele fraților lor de sub sceptrul Sântului Ștefan, — suferințe în altu chipu atât de escomptate odinórá de cătră acei ce se erigă ađi în apărători ferventi ai asupritorilor.

În sprijinul faptului séu antinațional și liberticid d. I. C. Brătianu invocă o lege votată de Camera deputaților la 3 Apriliu 1881, prin care era autorisat »d'a espulsa pe vagabonđi cari aru compromite siguranța statului român.«

Pe când însă vagabonđii de pe tótă suprafața globului pământesc, — fără căpétéiu, fără meserii, fără capitaluri, fără ocupațiuni, — mișue în totu lungul și latul țerei sugându ca parasite sângele și sudórea Românilor; și pe când pe unii din aceștia guvernul îi subvenționează ca redactori de diare politice, nemțesci și unguresci, cu dreptul de a combate interesele române și de a insulta, nepedepsiți, pe Români în propiele lor căminuri — Românilu Alexandru Ciurcu, om cu avere, cu proprietăți, cu familiă, cu reputațiune căștigată prin muncă onestă, activă și inteligentă, și Nicolae Ciurcu, unu venerabilu bêtân, care n'a comis altă crimă decât aceea de a fi părintele lui Alecsandru Ciurcu și cassieru alu diarului »L'Indépendance roumaine,« și alți doi tineri cari își continuau studiile la Facultatea din Bucuresci, precum și doi funcționari, — singurii Români. pôte, ce se strecuraseră la căile ferate ale regimului — cadu victime surscitiunilor nervóse dictatoriale și sunt asvirliți preste hotare ca »vagabonđi.«

Nu de ađi, nici de er, ci cam de pela începutul fundării dictatorului îi purta Sâmbetele organului francesu... De aceea guvernul d-ului I. C. Brătianu, care de multu își bate joc de opiniunea publică din țera, și în consecință de diarele politice redijate în limba română, nu totu cu același ochiu putea privi unu diaru ce-i făcea zile amare prin străinătate, pe unde cată a-și da aparințe de legalitate și de ordine. Pentru aceste motive i-a jurat, se vede, perđarea.

Neputendu suprima d'a dreptul diarul, caută să i supprime ori mijlocele materiale, ori cele intelectuale, în certitudinea că »tóte caile conduc la Roma.« De aceea asistarăm mai întâiu la expulsiunea filoromânului Galli, fundatorul diarului »L'Indépendance roumaine,« de aceea apoi la sustragerea organului francesu dela judecătórii firesci, cari sunt jurații, și la acțiunea lui la tribunalele civile cu cereri de daune-interese de câte 20 de mii lei, de aceea, acum în urmă, furăm ursori să asistăm la expulsiunea directorului și cassierului séu. Se măgulea guvernul... că, depărtându pe Galli, va răpi sufletul diarului. Din fericire, Alexandru Ciurcu fu aci, puse umérul și organul merse înainte. Iși inchipuia guvernul... că devalisându organul francesu de 20 mii lei, îi va slei și ultimul dinar pentru a nu mai putea face unu pasu mai multu. Din fericire, mai găsindu-se judecătóri în Bucuresci, ca odinórá în Berlin, »L'Indépendance roumaine« își continuă calea.

Speră acum guvernul, că răpindu diarului pe directorul séu care-i este sufletul și pe cassieru care-i este brațul, îi va da ultima lovitură de grație. Amaru însă se înșelă, căci decă la expulsiunea filoromânului Galli s'a găsit unu Ciurcu care se pună umérul, indoială nu mai pôte fi că la expulsiunea românului Ciurcu, se voru mai găsi umereși mai vigoróse încă pentru a ridică și mai susu organul.

»L'Indépendance roumaine« are, se vede, darul Fenicelui: ea renasce din țerênă'i, și mai viuă și mai ténără, și mai frumóșă ca mai nainte... D. I. C. Brătianu a căutat să amestece două personalități ale diarului francesu în comedia irredentismului inchipuitu, decă nu inventat de ocaziune. A uitat însă, séu s'a prefăcut că uită, — și acesta pentru causă — că în ziua când apărú în colónele diarului faimosul apelu alu pretinsului Comitetu de inițiativă irredentistă, d. Al. Ciurcu lipsea din capitală, și că, a doua séu a treea și întorcându-se, cea d'intăiu grijă îi fu de a demonstra că nu are apelul nici o valóre, silindu-se încă, ca publicist consciințios, de a degagia răspunderea guvernului din scabroșă cestiune. Hei, dér nu de acesta avea nevoii dictatorul, ci de unu pretextu câtu de slabu măcaru pentru a se scăpa, în modu indirectu, — căci pe calea cea francă nu are curagiul, — de unu diaru importun ce-i făcea neajunsuri prin locuri și regiuni de cari 'lu apucă florile.

De aci expulsiunea bieților studenți Sacășanu și Ocășanu, apoi a nenorociilor funcționari Bănculescu și Corneanu, și în fine a celor doi, în glótă, pentru a nu fi băgați bine în sémă, — tatăl și fiul Ciurcu, considerat ca »vagabonđi,« în anul de grație 1835, de cătră guvernul cel mai liberal și mai național de sub sóre.

Nu scim decă agenții d-lui I. C. Brătianu îi voru fi raportat ceea ce s'a petrecut în capitala regatului în aceste 2—3 zile din urmă, ori de 'lu voru fi purtat după obicei, totu prin vėzduhuri pe aripe de zephyri. Noi însă 'lu putem asigura că, din momentul ce scirea expulsiunilor se răspândi, o indignațiune ne mai pomenită cuprinse tóte sufletele: unu protestu unanimu isbucni din tóte pepturile.

Echou alu acestor simțeminte facendu-ne și noi, protestăm cu țera întrégă contra noilor umilințe naționale și contra nouelor lovituri constituționale ale regimului... Protestăm, căci nu înțelegem cum Români potú fi tratați în propria lor țera ca »vagabonđi și expuși rigorii unei legi făcută numai pentru străini...

Protestăm, căci fiecare dintre expulsați își avea profesiunea lui, averea lui, ocupațiunea lui, demnitatea lui, patria lui în România... Protestăm, căci sunt în țera foi nemțesci, unguresci și ovreesi cari, în tóte ocaziunile, insultă instituțiunile și demnitatea României și îi combat interesele, fără ca cineva să se fi gândit a cere să fiă censurate séu pedepsite, ne cum se se atențeze la existența lor prin depărtarea proprietarilor și redactorilor... Protestăm, căci totu mai guvernul acesta, poreclit liberalu, care se lăuda că a lăsat cea mai deplină libertate pressei și că pörtă mai susu de câtu toți drapelul demnității naționale, atentă... la libertatea scrisului și terfelesce stindardul demnității. Românilor.

„L'Indépendance Roumaine“ dá următoarele sciri:

Print'o întâmplare destul de bizară, plecarea espulsaților a coincis cu plecarea studenților la congresul din Brăila, așa că espulsarea părú încãtva o festivitãte veselã. La garã fiecare din espulsați forma unu centru alu unui grupu de părinți, amici, camerađi, veniți să le ducã încă odatã: »La revedere în curéndu!« — D. generalu Radu Mihaiu, ministru alu lucrărilor publice, s'a ridicat — în consiliul de miniștri — în contra colegilor séi d. C. Nacu și D. Sturza, cari au susținut espulsiunea. D. I. Câmpineanu de asemenea a făcutu obiecțiuni. — Se dice că mai mulți deputați aru fi decisi să presinte, când se voru deschide camerele, o moțiune de blamă relativă la espulsarea Românilor din Transilvania. Mulți deputați din majoritate voru vota moțiunea. — Ni se spune din mai multe părți că d. br. de Mayr, ministru plenipotențiar alu Austro-Ungariei, ar fi protestat energicu în contra acuzării ce i s'a făcutu, că elu ar fi reclamat espulsarea celor șese Transilvăneni.

Cetățenii din Buzău au adresat diarului »L'Indép. roumaine« următoarea telegramă:

Amu aflatu cu viuă durere despre espulsarea celor șese Români. Protestăm cu energiã contra acestui act atăt de arbitrar și atăt de umilitor pentru țera.

„Românul“ a publicat în două numere de-aréndul protestulu în contra espulsării cu litere mari în totu latul paginei întâiu. Același diaru află, că peste curéndu are să apară o nouă listă de espulsări. Guvernul se ocupă mai alesu cu stabilirea naționalității mai multor diariști născuți în țera din părinți din Transilvania, pe cari voesce să-i considere ca estreini și să-i espulseze.

SCRILE ZILEI.

Pe diurile caselor din Brașov din partea comitatului o provocare, ca toți aceia cari au proclamațiun »irredentiste« să le îmãneze viccomitelui până la 30 Septemvre n., căci în casu contrar voru fi aspru pedepsiți aceia la cari se voru găsi asemeni proclamațiuni.

— 0 —

Corespondentul diarului »Sieb. Deutsch. Tgblt« scrie, că în nóptea de 14 spre 15 Septemvre n. s'a făcutu perchisițiune domiciliară la preotul gr. or. Russu din Alvințu și se vorbește, că s'au confiscat câteva hărți și cărți. Preotul, care nu era acasă, când s'a întorsu dimineța și au aflatu ce s'a întâmplat, se presentă însuși la locotenentul de gendarmeriã în Sebeșu, care-lu areșt și-lu escortă mai întâiu la Alvințu și apoi la Alba-Iulia. Perchisițiunea din Rahău și cea dela preotul gr. or. Blagă, care a durat trei ore, n'au avut nici unu rezultat.

— 0 —

La vênătórea ce o va face prințul de coronă Rudolfu la Gurghiu se dice că va lua parte și prințul Vilhelm alu Prusiei.

— 0 —

D. Augustin Unguru, fostu profesor de musică în Blașiu, este dat în judecată pentru că la unu balu alu pompierilor de acolo datu la 7 Iuniu, ca comandant alu lor, n'a satisfăcut pretențiunii unui »domn« servitoru beatu dela judecătória din Blașiu, care nu era nici pompieru, să se jocé încă unu ceardașu, după ce

de din programă se jucaseră. D. Ungurū e acuzat din cauza aceasta, că agitază contra statului „Tribuna”, ia parte la adunări politice oprite unui militar (d. Ungurū e sublocotenent de honveți în rezervă), ține vorbiri agitatore, propune în gimnasiu cântări revoluționare ș. a. Cu cercetarea e însărcinată forța militară din Aiudū.

—0—

În pădurile de lângă Apața, Rotbavū și Măierușū se va face vânătoare, în zilele acestea, după porci sălbatici, cari s'au înmulțit cumplit și cari fac mari stricăciuni în holde.

—0—

Diarele din Bulgaria scriu că o răscoală mare se pregătește în Serbia, care are de scop de tronarea regelui Milan. Diarul „Slaveanin” din Ruscuc, vorbindu-se mult și numărul despre mișcarea sârbescă, adaugă: „Se se răscole patrioții sârbi și se alunge pe surpătorul dușmanul sclavilor!”

—0—

Sub titlul „Curiôsă concepția” aduce „Kronstädter Zeitung” următoarea notiță: „În Meșterhaza, comitatul Mureș-Turda, s'a întâmplat între Români și Maghiari o lăcomie, ceea ce se întâmplă și în alte locuri. După cum spune „Ellenzék” au fost închiși părtașii la bătaia, pentru că se pare însă numai Românii au fost arestați și deportați la judecătoria cercuală din Reghinul-săsesc. Aceasta încă n'ar fi nimic curios. Curiôsă e însă arestarea lui „Ellenzék”: dacă scie judele cercuală din Reghinul-săsesc, că afacerea aparține competenței tribunalei din Mureș-Oșorheiu? Acesta adecă e comentul în casuri de înaltă trădare. Ne e cu totul nou, să ar fi înaltă trădare, când îl bate un Român pe un Maghiar.”

—0—

Concertul-Racovenu. — Duminecă s'era s'a dat în sala hotelului Nr. 1 concertul violinistului român, de naștere, Nae Racovenu. Publicul a fost puțin, ceea ce trebuie să regretăm, căci programa a fost deosebit de alasă, conținând următoarele bucăți: Partea I, „Traviata” de Verdi, „Berceuse” de Renard, „Doina și Hora” de Seipek. Partea II, „Elegie” de Ernst, „Rigoletto” de Verdi și „Nunta țărănească” de Wiest, toate pentru violină cu acompaniament de piano. În general piesele au fost bine executate și cu deosebire a plăcut publicului „Traviata” de Verdi, care a trebuit să fie repetată. Tinerul concertist e orb din naștere, din care cauză a trebuit să se lupte cu greutăți enorme până ce a ajuns la perfecțiunea, ce o are azi în măsura violei. Cu timpul va ajunge de sigur la o dezvoltare mai înaltă în tehnică, mai ales decât, după cum ni se spune, va merge în una din capitalele mari să continue studiile sale. Urâm tinerului violinist o carieră strălucită.

Lugoșiu, 17 Septembrie 1885.

Oncorate D-le Redactori! Din incidentul proclamațiilor trâmise de peste munte, Vice-comitele comitatului nostru Caraș-Severin a afișat pe toate edificiile publice și în toate cornurile stradelor provocări în trei rânduri de următorul cuprins:

Provocare! Cătră locuitorii comitatului Caraș-Severin! Pe cale oficială am constat, cumcă din regatul român s'au trâmisi în Comitatul Caraș-Severin cântări singuratică proclamații anti-patriotice, turburătoare de pace, subscrise de „Comitetul provisor al Irredentației române.” Conținând aceste tipărituri provocare dintr-o parte la lesă-maestate, la infidelitate, răsculare și alte fapte criminale, provocă pe toți aceia cărora li s'au trâmisi astfel de tipărituri, sau pe altă cale au devenit posesiunea acelor, să mi le predea mie nesmintit până la 30 Septembrie 1885 pe cale administrativă (a județului cercuală, primăriei orașului).

Lugoșiu în 12 Septembrie 1885.

Emericu Jakabfy m. p.
viceșpan.

*

Duminecă la 13 l. c. s'a celebrat în catedrala din Lugoșiu din partea Ilustr. Sale Episcopului Dr. Victoru Mihalyi cu asistența întregului capitol catedral unu parastas întru memoria Episcopului Dobra.

După 20 l. c. Episcopul Lugoșului va pleca în viața canonică în părțile dieceei din Ardeal. Pe ziua de 1 Octombrie a. c. s'a conchemat congregațiunea ordinară de toamnă a comitatului Caraș-Severin.

—d—

STUDENȚII ROMÂNI LA ȘCOLELE MAGHIARE.

Orăștia, 17 Septembrie n. 1885.

Domnule Redactor! Cred că va fi de interes să vă comunicăm unele despre starea studenților români, cari își fac studiile la colegiul reformat de aici.

Până acum majoritatea o compuneau Românii, astăzi însă sunt puțin. Causa este maltratarea și disprețul ce trebuie să-l sufere tinerii noștri din partea

profesorilor și colegilor lor ungi. Pot să vorbesc de norocul aceia, cari o duc până în clasa V și VI gimn. mai departe însă nu mai e speranță. Deviza este: sau se fac ungi, sau de trecut în altă clasă — nici vorbă. Mulți au părăsit acest institut dăcându-se sau la gimnaziile române sau la săsești. Nu au avut însă toți norocul a fi primiți la alte institute. Unii, cari au încercat la Blași, din cauza numărului celui mare nu au fost primiți și așa de voi de nevoie s'au reîntors în țară. Vă puteți închipui cu ce ochi sunt priviți de către profesorii de aici, cari — după cum știți — au declarat, că vor să lucreze cu trup și suflet pentru tendințele „Kulturegylet”-ului.

Nu pot să trec cu vederea și aceea, că studenții români trebuie să facă servicii, cari de altcum se țin de servitori. Așa în 15 Septembrie am vădit pe piața vr'o 6 tineri deja mai înaintați în vârstă și din clase mai înalte, cărându în ciubere mari pomele dela via directorului D. Afară de greutatea, ce trebuiau să-o poarte, trebuie considerată depărtarea viilor, ce sunt situate pe dealuri.

Dă, sunt buni Olahii pentru așa ceva, er domnișorii de ungi numai de scandale, și decât e vorba de un serviciu: să denunțe și să discrediteze pe Români.

Domnișorii de ungi sunt buni ca să ducă faclă și să strige la „eljenuri” până răgușesc — cum au făcut cu ocaziunea trecerii Ciangailor pe aici — er pentru a căra dela holde dovleci ect. și pomele dela vii, domne feresce! Ar fi o ocupațiune prea necavalerescă pentru dănsii. E mai cavaleresc și mai potrivit a-și bate joc de trecători și a-și face observațiunile lor necălite.

Așa stau trebile pe aici. Am voit a vi-le comunica, ca să vedă acei părinți, unde își duc copii la școală; dar tot odată se vedă și acei d-ni preoți, cari își dau fetele la școlile ungurești și la creșterea pe la croitori și pleuari (tinichieri) ungi declarând: „să fela mea n'are lipsă de limba română,” să vedă și să nu se mire decât azi mâne d-șorele d-lor, din ordinul d-lui director, vor să pornă cu pomele adunate de studenții români la vândare, reprezentând cultura câștigată în formă de — precupețe. —

Commodus.

Adunarea generală

a societății fondului de teatru român în Bocșia montană la 27, 28 și 29 Septembrie 1885.

Inteligența română din cercul Bocșia și Reșița, întrunită în număr considerabil în adunarea ținută la 25 Iulie a. c. în Bocșia montană, a decis cu unanimitate, a invita societatea pentru fondul de teatru român, ca în acest an să-și țină adunarea generală în Bocșia montană și pentru cazul acceptării invitațiunei a desemnat din mijlocul ei un comitet constând din 25, concredându-le acestora efectuarea tuturor agendelor necesare pentru reușire cât mai favoritoare a cestionatei adunări generale.

Comitetul desemnat, comunicând invitarea inteligenței noastre cu reprezentanța fondului de teatru, a primit din partea acesteia încunoștințarea, că primesce cu bucurie invitarea rugându de odată comitetul a face necesarele preparative pentru ținerea adunării.

În urmarea acesteia comitetul arangiator, pentru a satisface îndatoririi luate asupra-și, începându-și activitatea a desbătut și stabilit programul adunării și ca un punct cardinal al programului s'a acceptat procurarea de oferte în bani în favorul desmenționatului fond și ca mijloc pentru realizarea acestui scop a emis și împărțit 42 liste de colectare între toate comunele aparținătoare de cercul Bocșia și Reșița la adresa celor mai distinși și harnici bărbați ai comunelor.

Și pentru a da adunării generale însemnătatea culturală ce i se cuvine, er de altă parte de a dovedi, că poporul nostru român este conștient de progresul culturii și civilizațiunei la care este chemat după calitățile și aptitudinile sale, apoi spre a procura Românilor din aceste părți o adevărată sărbătoare culturală, comitetul arangiator a luat dispozițiunile necesare, ca adunarea generală să fie împreună și cu festivități sociale cunoscute din programul deja publicat.

Pe când se aduce acesta la cunoștința on. publică, deodată comitetul arangiator, apelându la toate inimile românești, invită pe toți amicii și iubitorii de progresul culturii noastre naționale a lua parte la festivitățile adunării fondului de teatru român din acest an, cari vor să avă loc aici în Bocșia montană, și a contribui în totă privința la cât mai curând ridicarea a templului Taliei române!

Bocșia montană, Septembrie 1885.

Pentru comitetul arangiator:

Ioane Marcu m. p., not. com.

SCIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. al „Gaz. Trans.”)

BUDAPESTA, 21 Septembrie. — Principele

de coronă a vizitată eră expozițiunea, er la amed a plecată acasă la Laxenburg.

BUDAPESTA, 21 Septembrie. — În urma încercărilor în Rumelia orientală Regele Serbiei Milan a întreruptă cura sa dela Gleichenberg și a plecată azi prin Budapesta la Belgrad.

Din același incident s'a reîntors și părechia regală română Regele Carol și Regina-lă Bucuresci.

CLUȘIU, 21 Septembrie. — Instalațiunea episcopului reformat Dominik Szasz s'a făcută er în mod solemn.

PARIS, 21 Septembrie. — Anumite cercuri diplomatice desmintă scirea, că evenimentele în Rumelia ar fi rezultatul întrevederi dela Kremier, și cred că procederea prințului Bulgariei va fi desaprobată, er prințul însuși va fi depus.

SOFIA, 21 Septembrie. — S'a afișat o proclamațiune prin care se face cunoscut, că prințul a primit titlul de prinț al Bulgariei de nord și de sud. Entuziasmul este general. Prințul sosese azi la Filipopol.

DIVERSE.

O victimă a superstițiunei. — O crimă teribilă, cauzată de fanatismul religios, a fost comisă la Valdubersheim în cercul d'Openheim. O familie de șapte persoane aparținându comunității mononite, credându că un membru al său, o jună fată de 34 ani, era posedată de diavol, a ucis-o pentru a-l goni și a aruncat cadavrul într'un lac. Totă familia a fost închisă într'un asil de nebuni.

Maimuțe muzicante. — Se pare că maimuțele sunt eminamente apte a cânta la piano. Un savant, a crescut un șapaj, pe care în urmă în patru de ani și opt de lecțiuni a reușit a-l face să execute game cromatice cu o perfectă măestrie. Conformațiunea degetilor maimuțelor, agilitatea și forța lor, contribuie foarte mult în a face din ele pianiste emerite. Dér un instrument pe care-l afecționează mai mult este trambita, actualmente se află la Munich în Bavaria o maimuță care execută de minune cu trambita operele lui Wagner.

Furiile unui teur. — Se anunță din Noul-Orleans că reprezentațiunea operi „Les Cloches de Corneville.” de către trupa Saint-Quenten la opera din Spanish-Fort, a fost turburată d'un incident fără precedent în analele teatrale. — Mai multe tăeturi au fost făcute piesei, suprimându mai ales o scenă în care trebuia să caute tenorul Henry Malton. Acest artist și-a închipuit că supresiunea este o insultă personală ce-i adresa prima dona, miss Lizzie St. Quenten. Și pentru un moment s'a stăpănit, dar la scena următoare, pe când prima dona ținea auditorul sub farmecul voci sale, tenorul a eșit pe scenă c'o vână de bou în mână, trăgându vre-o șepțe lovituri pe spate bieteii prima done, care abia a putut scăpa cu fuga de furia teribilului artist. După câteva minute, ea a eșit din nou pe scenă, spre a-și termina rolul de cântat, întreruptă mereu de plâsete și cristațiuni nervoase. Amicii tenorului dîc că se-l scuzeze, că el a fost beat de whiskey.

Epure bătrân. — Bulgarii umblându cu Deadu Ivan, într'o dî întelniră pe un Român care avea după el un măgar cu samar. Bulgarii cari nu mai veduseră în viața lor măgar, se mirau că ce lighioiă să fie aceea care o duce Românul. Penciu dîca că trebuie să fie vre-un fel de cal mic; Iofciu dîca că trebuie să fie vre-un neam de epure; Sfetcu însă se mira mai mult ca toți și dîca: Be mă, cal să fie așa! nu se pte; epure să fie! nu se pte că e mare, de și are piciorul ca calul și urechile ca epurile. Se gândiră Bulgarii ce se gândiră, dór o nimeri ce lighioiă e aceea, nu ghiciră. La finele finelui se hotărîră să întrebe pe Deadu Ivan. „Be, Deadu Ivan, dise Iofciu, ce lighioiă să fie aia, care este la Român? Cal să fie nu se pte, că are urechile ca epurile. Epure să fie nu se pte, că are copită și bot ca calul. Noi toți ne ostenim să ghicim ce lighioiă este și nu putem să-i dăm de hac, te rugăm pe tine, Deadu Ivan, spune la noi ce lighioiă este asta?” Deadu Ivan, după ce merse și vedu și el măgarul dîse: „Be! mă, ce prosti sunteți, luați voi pe asta lighioiă de cal. Ma, să vă spui eu ce este asta, ghiciți? știți be ce este asta, asta este epure bătrân.” Ișala! strigară Bulgarii mulțumiți că grația științei lui Deadu Ivan au aflat ce lighioiă era aceea, căreia e nu-i putea găsi originea și classa căreia aparținea — i

Imparțialul.

Editor: Iacobu Mureșianu.

Redactor responsabil: Dr. Aurel Mureșianu.

Cursul la bursa de Viena

din 18 Septembrie st. n. 1885.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes Rentă de aur 4%, Rentă de hârtă 5%, Bonuri croato-slavone, etc.

Bursa de București.

Cota oficială dela 7 Septembrie st. v. 1885.

Table with 3 columns: Item name, Cump. (buy), and vând. (sell). Includes Renta română (5%), Renta rom. amort. (5%), etc.

Cursul pieței Brașov

din 21 Septembrie st. n. 1885.

Table with 3 columns: Item name, Cump., and Vând. Includes Bancnote românești, Argint românesc, Napoleon-d'ori, etc.

Numere singuratică à 5 cr. din Transilvaniei se pot cumpăra în tutul lui I. GROSS.

Magazinul de haine bărbătești. Totu felicul de haine bărbătești elegantu și solidu lucrate confectionam în magazinul nostru după comandă și după jurnalele cele mai noue. Totodată recomandăm marele nostru depositu de stoffe indigene și străine pentru rocuri, pantalonu și giletu cu prețurile cele mai effine și rugăm onor. publicu a ne onoră cu comande câtu mai numerose. Cu distinsă stimă A. Schwarze & Bartha. Ulița Vămei Nr. 11.

Abonamente la Gazeta Transilvaniei. se pot face cu începerea dela 1 și 15 ale fiecărei luni, mai prin mandate postale. Adresele ne rugăm a ni se trimit exactu arătând și posta ultimă. PREȚULU ABONAMENTULUI ESTE: Pentru Austro-Ungaria: pe trei luni 3 fl. —, șese luni 6 fl. —, unu anu 12 fl. —. Pentru România și străinătate: pe trei luni 10 franci, șese luni 20 „, unu anu 40 „. Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“

Mersul trenurilor

pe linia Predeal-Budapesta și pe linia Teiuș-Arad-Budapesta a lei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table with 4 main columns: Predeal-Budapesta, Budapesta-Predeal, Teiuș-Arad-Budapesta, and Budapesta-Arad-Teiuș. Each column contains train routes, stations, and departure/arrival times.

Nota: Orele de nopțe sunt cele dintre liniile grõe.